

Historisch erfgoed

Soms vind ik het jammer dat we in Nederland zo'n slome start hebben gemaakt met de industriële revolutie. Kijk nou eens naar de gemiddelde Engelse stad. Prachtige oude 19^e eeuwse fabriekscomplexen, midden in of vlakbij het centrum. Zeeën van ruimte om te herontwikkelen en herbestemmen. Mooie sfeervolle oude elementen, raampartijen, imposante hoogtes en dat alles in baksteen. En indien niet herbruikbaar, is er altijd de optie platgooien. Dan biedt het ruimte voor grote architectonische gebaren.

De toekomst ziet er dan ook zonnig uit voor al die gebieden met een flinke vooroorlogse industriële functie. Zaandam heeft met de Bruynzeelfabrieken een prachtige voorraad recyclebare winkelruimte in bezit.

Zuinig als we zijn, wordt vrijwel alles wat bruikbaar is aan historisch erfgoed in Nederland benut, en dan met name in Amsterdam. Ook bijvoorbeeld recent erfgoed als de Shell-toren of de Shell-kantine die nu als Tolhuistuin door het leven gaat en naast een enorm restaurant ook als dependance dient van Paradiso.

Het mooiste erfgoed blijft toch wel de grote vooroorlogse baksteenpaleizen. Of het nu het Concertgemaal in Amsterdam Noord is of de Westergasfabriek. Succes lijkt bijna verzekerd. Het is daarom vreemd dat een aantal pareltjes zoveel tijd nodig hebben gehad om benut te worden. Allereerst de voormalige tramremise de Hallen, foodcourt 3.0, toonbeeld van multifunctionaliteit in een fantastische ambiance. Horeca, cultuur, ambachtelijke bedrijfjes mengt op een bijzondere manier. Het ademt een vroeg industriële sfeer uit die prachtig contrasteert met de hippe horeca. Een absolute mustsee van on-Nederlandse allure.

Een flinke parel die nog stevig in de oester verscholen zit is de centrale markthal op het Foodcenter in Amsterdam West. Een imposant gebouw met een glazen dak op 30 meter hoogte. Een vloeroppervlak van bijna 7.000 m². Verscholen tussen het allegaartje aan bedrijfsruimtes waar nu de handelaren gevestigd zijn. Al jaren wordt de hal niet meer gebruikt, maar met de herontwikkeling van het hele terrein zal het een publieksfunctie krijgen. Waar in Rotterdam een iconische markthal gebouwd moest worden, heeft Amsterdam die nog ergens op zolder liggen. Weliswaar niet op zo'n centrale locatie en ook een maatje kleiner, maar absoluut de moeite waard.

Het grote voordeel van historisch erfgoed is dat er jaarlijks wat bijkomt. Als je maar niet al te rigoureuus de sloopkogel rond laat slingeren, blijft er vanzelf weer wat over wat we geleidelijk aan steeds mooier gaan vinden.

Jeroen Verwaaijen

Directeur onderzoek Strabo

[#jpverwaaijen](mailto:verwaaijen@strabo.nl)